

KAJ PRAVI PRVOPRISTOPNIK O PLEZANJU NA EVEREST

POGLED Z VRHA SVETA

Novozelanec **Sir Edmund Hillary** se je na Everest povzpel pred 40 leti in od takrat naprej je s to goro tesno povezan. Že dolgo ga skrbi onesnaženost Himalaje, ki jo povzročajo prešteviline odprave, zato je nekoč predlagal, da bi Everest »zaprl« za pet let. Dejal je, da je Everest preveč pomembna gora in prevelik izziv, da bi si ga lahko privoščil vsak, ki ima denar.

Po vašem prvem vzponu na Everest pred štiri-desetimi leti je več kot 400 ljudi priplezalo na najvišjo goro sveta. Ali vam je žal, da ste prav vi utrli pot temu navalu na goro?

Hillary: Ne, sem pa vesel, da smo bili mi prvi. Imeli smo veliko srečo. Mi smo morali utreti pot, nositi opremo, postaviti tabore, boriti se z vremenom in ne nazadnje tudi najti pot do vrha. Dandanes mnogi alpinisti le stopajo po stopinjah drugih, kar pa po mojem mnenju ni ne vem kako vznemirljivo.

V zadnjih desetih letih je bilo več kot 12 odprav naenkrat na gori. Kaj vi menite o tem pojavu?

To je zelo zaskrbljujoče. Zdi se mi, da letos kar 17 ali 18 odprav čaka v baznem taboru na dovoljenje za vzpon na Everest. Sprememba, ki je zame najbolj moteča, je ta, da je postalo plezanje vprašanje finančnih zmožnosti. Mnoge ljudi namreč sedaj za primeren denar »pripeljejo« na vrh Everesta. Potrebno jim je samo odšteti 35.000 dolarjev in stopati po stopinjah »alpinista« pred njim. Ne zdi se mi prav, da si ljudje lahko kupijo vzpon na Everest.

Edmund Hillary leta 1953 po vzponu na Everest

Menim, da je Everest preveč pomembna gora, da bi si jo lahko privoščil vsak, ki ima denar.

Kako onesnažen pa je že Everest?

Zadeva je zelo zaskrbljujoča. Na Južnem sedlu, na primer, ki je zelo visoko na gori, je po

Adriatic, in sicer brez vednosti in soglasja planincev in društev. To je po mnenju udeležencev foruma zlasti nesprejemljivo za društva, ki imajo planinsko premoženje in nezgodno zavarovanje alpinistov ter članov GRS pri Zavarovalnici Triglav, saj so s prenosom izgubila dokajšnja sredstva že tradicionalno utečenih dotacij.

Nekatere firme in podjetja dajejo Planinski zvezi Slovenije sredstva z namenom, da bi jih znotraj Zveze razdelili za financiranje določenih dejavnosti, to pa bi morali v Zvezi opraviti na javen (in kot so dejali na forumu: tudi legalen) način.

Marsikdo v planinski organizaciji se zavzema za to, da bi bilo treba v planinskih postojankah omejiti točenje alkoholnih pijač in dosledno prepovedati kajenje. Kranjski planinski forum je smatral, da radikalnega točenja alkohola in kajenja v planinskih postojankah ne bi smeli izvajati, ampak bi se morali prilagajati

trenutni situaciji. Po mnenju prisotnih je namreč smotrnejše, da bi bilo mogoče alkohol in cigarete v planinskih postojankah v zmernih količinah kupiti, kot pa da bi vse to planinci nosili s seboj v večjih količinah.

Rečeno je bilo tudi, da bi morali upravni odbor PZS oziroma funkcionarji PZS narediti več, da bi planinstvo kot rekreativna telesna dejavnost in kot vrhunski šport prišlo v nacionalno prednost.

Predstavniki planinskih društev, ki zastopajo več kot 20.000 slovenskih planincev, so v razpravi večkrat izrazili negotovanje nad neučinkovitostjo in pasivnostjo organov PZS, zato naj bi po mnenju razpravljalcev »čimprej razrešili kadrovske, organizacijske in profesionalni sistem PZS«. Kot je zapisano v sklepih tega foruma, »je bila izrečena množica kritik na pasivnost in brezbržnost vodilnih v PZS, saj se na velike dogodke v planinstvu ne odzivajo«.

nekaterih ocenah 100 praznih kisikovih steklenic. Morali bi jih pospraviti. Je pa tudi res, da se številne ekspedicije odpravljajo na Everest prav zato, da bi po gori pobrale odpadke in smeti, ki so se nabrali.

Kakšno je vaše mnenje glede pravilnika, ki ga je v zvezi z odpravami na Mt. Everest objavila nepalska vlada?

Gre za dve stvari. Prva je ta, da bo imela v enem letu samo ena odprava možnost preplezati določeno smer. Menim, da je ta zamisel zelo dobra, saj bo bistveno zmanjšala sočasno število obiskovalcev na gori. Druga prav tako pomembna stvar pa je nekakšna taksa za odpravo na vrh, ki naj bi znašala do 10.000 dolarjev po osebi. Seveda pa se mi ob tem porajajo mešani občutki. Številni plezalci niso revni, vendar tudi bogati ne, kar pomeni, da naj bi plezanje v Himalajo postalo privilegij bogatih. Drugi si namreč ne morejo privoščiti vsakega takega dodatnega izdatka. Je pa vlada tudi že objavila informacijo, da bo takso zmanjšala za dobrih 40 odstotkov vsem tistim, ki bodo skrbeli za čistočo in zaščito okolja na območju Everesta. Če bodo to res tudi izvajali, potem bo imela taksa prav gotovo svoj smisel.

Nepalska vlada je objavila tudi pravilnik, ki naj bi urejal zadeve v zvezi z onesnaženjem Everesta in puščanjem smeti na gori.

Doli v Katmanduju je enostavno pisati zakone o tem, kaj naj bi naredili s smetmi in odpadki. Toda kdo bo vse to nadzoroval, kdo bo skrbel, da bodo zakone izvajali?

Kako učinkoviti pa so vladni oficirji, ki naj bi preverjali, ali odprave spoštujejo zakone?

Nekateri so pridni, drugi pa so povsem nekoristni.

Število odprav na Mt. Everest naj bi se drastično zmanjšalo že konec tega leta. Ali menite, da bo trekning postal nadomestilo za plezanje?

Da, mnenja sem, da bo prav trekning prispeval k temu, da v tem predelu ne bo več toliko alpinističnih odprav. Veliko več je namreč ljudi, ki se ukvarjajo s trekningom, danes še posebno, pa še dosti manj škode povzročajo kot alpinisti. Mnoge agencije, ki organizirajo trekning, spodbujajo svoje šerpe, da počistijo taborne ter posekajo za okolje in ga čuvajo. To je zelo pohvalno.

Območje Everesta je bilo razglašeno za nacionalni park. Kako to vpliva na tamkajšnje prebivalce?

Sprva domačini niso razumeli, kaj naj bi to pomenilo. Mislili so, da jim bodo zemljo vzeli, da se njihova živina ne bo smela pasti na tem območju. Vendar to ni bil nikoli namen vlade. Sedaj so ljudje spredvideli, da jim takšen status prinaša mnogo koristi. Sam sem se vključil v pogozdovanje območja. Vsako leto smo po-

novno zasadili med 60.000 in 100.000 sadik. Domačini so navdušeni.

Kako obsežno pa je bilo krčenje gozdov? Odpravam so očitali, da njihovi nosači sekajo drevje za kurjavo.

Pa ne samo nosači, tudi sami Šerpe so to počenjali! Tuje odprave ponavadi kupujejo kurjavo, da si lahko zakurijo ogenj, se ob njem grejejo in na njem kuhajo. Revnejši domačini so pozabili na tradicijo in so tujcem prodajali les. Vendar je v zadnjem času tega vse manj.

Kako bi lahko probleme onesnaženja okolja v Himalaji primerjali z onesnaženjem v drugih gorskih verigah, recimo v Alpah?

Menim, da so ti problemi v Nepalju zelo pereči. Če pogledamo območje Everesta, vse številne ekspedicije, ki se tja odpravljajo, vemo, da je pritisk na okolje ogromen. Na drugi strani tudi pri nas v Novi Zelandiji, kjer imamo tudi visoke gore, dosti bolj skrbimo za naravo in jo čuvamo, kot to počno tujci v Nepalju.

(Newsweek)

K izvirom

MAJDA SENICA

*Ko sem na nova pota
se podala,
obšla sem mlake
in plevela groblje.
Kot veter se nemir
v prostranstva širi,
me na višave nosi.
Po senožetih stopam
vsa prevzeta in opita
od preobilja cvetne medicine,
s čmrliji brundam in prepevam.
Čin, čin čin —
žvenkečejo srebrni kremenjaki,
mi nizajo ogrlico
vrhov — orjakov.
Grgra, klokoče, se srebrni —
v tolmunu sonce se leskeče,
v njem mavrica razpleta
kite si bogate.
Pogled zaplava po širjavah,
brezkončno blaženost deli...
Odvijam hlebček —
ajdovec domači zadehti.
Na raševino ga med vresje položim
in si studenčnice natočim:
penino pijem —
iz tabernaklja visočine.
Se vležem vznak k izvirom.
Izvirni tenko zapojó,
bol duše ohladijo.*